

INFORMATIKA O'QITISH METODIKASINI FAN SIFATIDA TARIXI

Ibodov Azizbek Murot o'g'li**ShDPI matematika va informatika yo'nalishi talabasi****O'ktamov Madadjon O'ktam o'g'li****SHDPI "Matematika va ta'limda axborot texnologiyasi"****kafedrası o'qituvchisi****<https://doi.org/10.5281/zenodo.14998007>**

Annotatsiya. Ushbu maqolada informatika va axborot texnologiyalari fanini o'qitishda fan sifatida rivojlanish tarixi, yuzaga kelish sabablari va hozirgi kundagi ahamiyati haqida fikr yuritiladi.

Аннотация: В данной статье рассматривается история развития информатики и информационных технологий как предмета, причины ее возникновения и ее значение сегодня.

Abstract: This article discusses the history of the development of Informatics and Information Technologies as a discipline, the reasons for its emergence, and its current importance in teaching.

Kalit so'zlar: informatika, erta bosqichlar, pragmatik, kollaborativ, metodika.

Ключевые слова: информатика, ранние этапы, прагматика, сотрудничество, методология.

Keywords: informatics, early stages, pragmatic, collaborative, methodology.

Informatika o'qitish metodikasi bugungi kunda jahon ta'lim tizimlarida muhim o'rin tutadi. Bu fanning shakllanishi va rivojlanishi, dastlabki bosqichlaridan boshlab, zamonaviy o'qitish uslublariga qadar bo'lgan jarayonlar ilmiy izlanishlar, texnologik yutuqlar va pedagogik prinsiplarning rivojlanishiga asoslangan. Informatika o'qitish metodikasining tarixi, ayniqsa, XXI asrda axborot texnologiyalarining hayotimizga kirib kelishi bilan yanada jadal rivojlana boshladi. Ushbu maqolada informatika o'qitish metodikasining rivojlanish tarixiga, uning ilmiy poydevoriga, asosiy bosqichlariga va o'qitish metodlarining yuksalishiga e'tibor qaratiladi.

Informatika fani 20-asrning o'rtalarida, kompyuter texnologiyalarining rivojlanishi bilan jahon miqyosida yangi ilmiy soha sifatida shakllana boshladi. Dastlab, informatika fanini o'qitish faqatgina fizika, matematika va elektronika kabi an'anaviy fanlar asosida tashkil etilgan edi. 1960-1970 yillarda kompyuterlar kiritilgan o'qitish dasturlari, matematik va analitik usullarni o'rgatishning samarali vositasi sifatida ko'rilgan.

Informatika o'qitish metodikasining dastlabki shakllanishi 1960-yillarda bo'lib o'tgan. Bu davrda asosiy e'tibor kompyuterlarning dasturlash tillari va hisoblash texnologiyalariga qaratilgan edi. 1965-yilga kelib, birinchi kompyuterlar yordamida o'qitishni amaliyotga joriy qilishga harakatlar boshlangan. O'sha paytda pedagogik metodikalarning rivojlanishi va informatika o'qitishida yondashuvlarning yangi nuqtai nazarini kiritildi.

Erta bosqichlarda informatika o'qitish metodikasining asosiy yo'nalishlari matematik va dasturlash bilimlarini o'rganish, shuningdek, kompyuter texnologiyalari bilan bog'liq ko'nikmalarni rivojlantirishga qaratilgan edi. Kompyuterlar o'qitish jarayonida amaliy vosita

sifatida qo'llanilayotganligi sababli, o'qituvchilar pedagogik metodlarni ham texnologik taraqqiyotga moslashtirishga harakat qildilar.

1990-yillar informatika o'qitish metodikasining rivojlanishida muhim ahamiyat kasb etdi. Aynan shu davrda kompyuterlar keng tarqaldi, shuningdek, Internet va multimediya texnologiyalarining rivojlanishi bilan informatika o'qitish metodikasining yangi tamoyillari shakllandi. Shu davrda ta'lim tizimlarida informatika o'qituvchilari uchun maxsus treninglar, kurslar va pedagogik dasturlar joriy etildi. O'quvchilarni informatika faniga qiziqtirish uchun, zamonaviy o'quv dasturlari va interaktiv metodlar ishlab chiqildi. O'qitishda ko'proq amaliy ko'nikmalarni rivojlantirishga e'tibor qaratildi, bu esa o'qitish samaradorligini oshirishga yordam berdi.

2000-yillarning boshlarida informatika o'qitish metodikasining asosiy yondashuvlari global axborot texnologiyalarining rivojlanishi bilan birgalikda shakllandi. Bu davrda pedagogik texnologiyalar hamda metodologiyalarni ishlab chiqish jarayoni tezlashdi. O'qituvchilarga kompyuter yordamida ilmiy-amaliy materiallarni o'rgatish, shuningdek, individual o'quv dasturlarini yaratish imkoniyatlari taqdim etildi.

Hozirgi kunda informatika o'qitish metodikasi o'zining texnologik va pedagogik yangilanishlarini davom ettirmoqda. Zamonaviy o'qitish metodikalari, asosan, o'quvchilarning ijodiy va analitik fikrlash qobiliyatini rivojlantirishga qaratilgan. O'quvchilarning individual imkoniyatlari, qiziqishlari va ta'lim ehtiyojlariga qarab, interaktiv va moslashtirilgan o'qitish metodlari ishlab chiqilmoqda. Bu metodikalar turli xil texnologiyalarni qo'llashni, masalan, onlayn kurslar, o'qitish dasturlari va o'quv materiallarining elektron shakllarini o'z ichiga oladi.

Informatika o'qitish metodikasining rivojlanishida bir qancha tamoyillar mavjud. Ularning ba'zilari quyidagilarni o'z ichiga oladi:

Informatika o'qitish jarayonida o'quvchilarga amaliy bilimlar va ko'nikmalar berishga e'tibor qaratiladi. O'quvchilarning texnologiyalarni ishlatishda qobiliyatlari rivojlanadi va ular real dunyo muammolarini hal qilishga tayyor bo'ladilar.

Ta'lim jarayonida yangi texnologiyalarni, masalan, mobil qurilmalar, onlayn platformalar, o'qitish dasturlari va interaktiv vositalarni qo'llash muhimdir. Bu o'quvchilarga yanada samarali va interaktiv o'qitish imkoniyatini yaratadi.

Har bir o'quvchining o'ziga xos xususiyatlari va qiziqishlari mavjud bo'lib, o'qitish jarayonida bu holatlarni inobatga olish zarur. Shuning uchun, o'quvchilarni o'z ehtiyojlariga mos o'qitish metodlari yordamida o'rgatish kerak.

Informatika o'qitish metodikasida guruh bo'lib ishlash, muammolarni birgalikda hal qilish va o'zaro fikr almashish muhim ahamiyatga ega. Bu tamoyil orqali o'quvchilar o'z bilimlarini yanada kengaytirish va yangi ko'nikmalarni egallashlari mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar/Используемая литература/References:

1. Musurmanova, Yayra, and Jasmina Toshpo'lotova. "Iqtisodiyotni raqamlashtirish sharoitida iqtisodiy jarayonlar va moliyaviy munosabatlarning transformatsiyasi." (2024): 38-41.
2. Uktamov, M. "Modeling the professional training development of future teachers through computer training." Science and innovation 2.B9 (2023): 139-141.

3. Октамов, Мададжон, Жасмина Тошполотова, and Яйра Мусурманова. "Aniq fanlarni o'qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llagan holda dars jarayonlarini tashkil etish." *Новый Узбекистан: наука, образование и инновации* 1.1 (2024): 432-434.
4. Madadjon, O'Ktamov. "PEDAGOGIKA OLIY TA'LIM MUASSASALARI TALABALARINING INFORMATIKADAN AXBOROT-TEXNOLOGIK KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISH METODIKASI." *Academic research in educational sciences* 4.CSPU Conference 1 (2023): 275-281.
5. O'G'li, Madadjon O'Ktam. "Kuzatuv quduqlarida yer osti suvlarini gidrorejim parametrlarini masofaviy nazorat qilishning avtomatlashgan tizimlari." *Science and Education* 2.12 (2021): 202-211.
6. Usmon o'g'li, Musirmanov Shohboz. "IJTIMOIY TARMOQLAR ORQALI TURISTIK JOYLARNI REKLAMA QILISH VA MIJOZLAR BILAN SAMARALI ALOQA O'RNATISH." *Scientific Journal of Actuarial Finance and Accounting* 4.10 (2024): 369-374.
7. Xabibullayevich, Abdullayev Safibullo, et al. "TECHNOLOGY OF ORGANIZATION OF ENVIRONMENT FOR THE DEVELOPMENT OF ERGONOMIC CULTURE." *Harvard Educational and Scientific Review* 1.1 (2021).
8. Beknazarova, Saida, et al. "METHOD OF FILTERING DIGITAL IMAGES BY PULSE CHARACTERISTIC IN THE SPECTRAL REGION." *Актуальные вопросы развития инновационно-информационных технологий на транспорте* 2021 (2021): 66-69.
9. Musirmanov, Shohboz. "TURIZM SOHASIDA KADRLAR TAYYORLASHDA AMALIYOT VA NAZARIYANING PEDAGOGIK UYG'UNLIGI." *Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари/Актуальные проблемы социально-гуманитарных наук/Actual Problems of Humanities and Social Sciences*. 4.11.